

Vergaderjaar 2017–2018

34 831

Samenvoeging van de gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland en Nieuwkruisland

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 9 februari 2018

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken 1), belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt Verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen tijdig en genoegzaam zal hebben geantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
2.	Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies	2
3.	Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling	2
4.	Financiële aspecten	3
5.	Overige aspecten	3

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel Samenvoeging van de gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland en Nieuwkruisland. Zij constateren dat het hier gaat om een vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland en Nieuwkruisland. Aanleiding is de wens van de betrokken gemeenten tot versterking van de bestuurlijke organisatie van deze gemeenten, een en ander met het oog op huidige en toekomstige lokale en regionale opgaven. Het wetsvoorstel geeft de leden van de VVD-fractie geen aanleiding tot het maken van opmerkingen en het stellen van vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorstel tot samenvoeging van de gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland en Nieuwkruisland.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel dat dient tot samenvoeging van de gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland en Nieuwkruisland. Zij lezen dat deze herindeling van onderop heeft plaatsgevonden en het herindelingsadvies in alle gemeenten met een grote meerderheid van stemmen is vastgesteld. Ook merken zij op dat door voorgestelde herindeling een bestuurskrachtige gemeente zal ontstaan. Zij hebben op dit moment in het proces geen nadere vragen.

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van dit voorstel voor gemeentelijke herindeling. Belangrijke criteria ter beoordeling van de noodzaak van herindeling zijn voor deze leden in de eerste plaats het draagvlak onder de bevolking. Maar ook de bestuurskracht van gemeenten en de urgentie van een herindeling zijn van belang. Herindelingen zouden volgens deze leden alleen plaats moeten vinden van onderop, als hiervoor steun is van de bevolking. De SP-fractie heeft enkele vragen bij de draagvlak en de urgentie. Deze leden gaan hier graag nader op in.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel dat strekt tot samenvoeging van de gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland en Nieuwkruisland. Deze leden onderschrijven de voorgenomen samenvoeging van deze gemeenten. Deze leden hebben in deze fase van de behandeling geen nadere vragen met betrekking tot het voorstel.

2. Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies

De leden van de CDA-fractie constateren, dat de regering het herindelingsadvies en de zienswijze van de provincie niet als bijlagen bij de memorie van toelichting heeft gevoegd. Deze leden zijn van mening, dat publicatie op een website niet gelijkgesteld kan worden met indiening bij de Tweede Kamer. Deze leden vragen de regering dan ook het herindelingsadvies en de zienswijze van de provincie alsnog aan de Kamer toe te zenden. Deze leden lezen, dat het herindelingsadvies behalve in het Nederlands, ook in de Friese taal is opgesteld. Het verzoek van deze leden heeft vanzelfsprekend betrekking op beide.

De leden van de GroenLinks-fractie hechten veel waarde aan het goed betrekken van de burgers en organisaties in de betrokken gemeenten. Deze leden vragen de regering om nog eens nader uiteen te zetten hoe de inwoners, maatschappelijke organisaties en de lokale politiek van de betreffende gemeenten betrokken is geweest bij de totstandkoming van het voorstel tot gemeentelijke herindeling.

De leden van de SP-fractie de vragen of er een meerderheid van de bewoners voor de herindeling is, en als er geen burgerraadpleging heeft plaatsgevonden waarom daarvoor niet is gekozen. Wanneer er geen meerderheid voor een herindeling is, vragen deze leden waarom er toch voor herindeling is gekozen. De uitdagingen waar de kleinere gemeenten voor staan, na onder andere decentralisaties, leiden zo immers toch tot gedwongen herindelingen, lijkt het.

3. Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling

Sinds 1 januari 2017 is er sprake van een ambtelijke fusie van de gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a. en Dantumadiel. De leden van de CDA-fractie vragen de regering nader in te gaan op de gevolgen voor de gemeenschappelijke regeling waarin nu vier gemeenten samenwerken en na de samenvoeging van Dongeradeel,

Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. nog twee. De gemeente Dantumadiel blijft immers partner in de ambtelijke fusie.

De leden van de GroenLinks-fractie vinden het van groot belang dat, wanneer deze fusie doorgang zal vinden en de nieuwe gemeente een groter oppervlakte zal beslaan, alle burgers op een toegankelijke manier naar voorzieningen moeten kunnen reizen. Deze leden vragen de regering daarom specifiek in te gaan op de vraag hoe de toegankelijkheid en bereikbaarheid van belangrijke voorzieningen gewaarborgd blijft.

4. Financiële aspecten

De regering geeft aan, zo lezen de leden van de SP-fractie, dat de nieuwe gemeente minder gaat ontvangen in de algemene uitkering uit het gemeente-fonds dan nu het geval is bij de som van de algemene uitkeringen. Zij verwacht dat deze structurele verlaging opgevangen wordt door de te verwachten vermindering van de bestuurskosten en andere efficiencyvoordelen van de nieuwe organisatie. Waarop is deze verwachting gebaseerd? Wat als deze verwachtingen uitblijven? Herindelingen kosten geld, de uitkering op grond van de maatstaf herindeling zal hiervoor nodig zijn. Wat als blijkt dat er straks toch een tekort op de begroting ontstaat als gevolg van de herindeling? Deze leden ontvangen graag een reactie van de regering op deze punten.

5. Overige aspecten

De leden van de CDA-fractie hechten groot belang aan de positie van de Friese taal, die in de betrokken gemeenten zeer sterk is. Deze leden noemen in dit verband met ere de naam van de Friese dichter Jan Dotinga. In de tijd dat hij onderwijzer was in Ternaard, hoofdplaats van de toenmalige gemeente Westdongeradeel, verscheen zijn eerste dichtbundel «Lytse ivichheit» (1965). Dat de positie van de Friese taal in Noardeast-Fryslân zeer sterk is, is zonder twijfel mede te danken aan onderwijzers en dichters zoals hij.

Uit het herindelingsadvies blijkt dat de betrokken gemeenten ten volle aandacht hebben voor de positie van het Fries. De gemeenten zijn samen met Dantumadiel bezig om in het kader van harmonisatie van beleid een gezamenlijk beleidsplan «Frysk taalbelied 2017–2020» op te stellen om het gebruik van het Fries te borgen. De leden van de CDA-fractie vragen wat op dit punt de stand van zaken is.

De voorzitter van de commissie,
Ziengs

De waarnemend griffier van de commissie,
Hendrickx